

11 december 2018 – Ikea, de-minimis, enquête en hervormingen

Afgelopen vrijdag (7 december 2018) stond er een uitvoerig artikel in de NRC over IKEA, belastingontwijking en zogeheten tax-rulings. Dat zijn individuele afspraken die multinationals maken met de Nederlandse belastingdienst. Eind 2015 oordeelde de Europese Commissie dat de Nederlandse rijksoverheid de koffieketen Starbucks via een ruling onterecht belastingvoordeel verstrekte, Starbucks moest een belastingvoordeel van meer dan € 25 miljoen terugbetalen. Apple was in 2016 in Ierland aan de beurt en betaalde mopperend (alsnog) € 13 miljard aan belasting (over de jaren 2003-2014). Nu ligt de casus Ikea op tafel, het Commissieonderzoek wordt naar verwachting in 2019 afgerond. Volgens fiscaal deskundigen aan de Zuidas gaat het bij Ikea om een bedrag in orde grootte van € 1 miljard, een stevig bedrag.

Eind november heeft de Europese Commissie aangekondigd de plafonds van de de-minimis-verordening voor landbouw te verhogen. De Commissie verhoogt het de-minimisplafond voor de primaire landbouwsector van € 15.000 naar € 20.000 per onderneming per drie belastingjaren. De verordening treedt in werking eind december en zal gelden tot en met 31 december 2027. De verordening biedt ook de mogelijkheid om een hoger plafond van € 25.000 te hanteren, als er een centraal de-minimisregister wordt bijgehouden om de verleende de-minimissteun te monitoren. Nederland beschikt niet over een centraal de-minimisregister en het is ook twijfelachtig of zo'n register wel werkt in de praktijk. Een de-minimis plafond is immers niet van toepassing op één onderneming (lees: één KvK nummer), maar op gedeeld eigendom (holdings). En ook als er onderlinge prijsafspraken zijn moeten ondernemers hun de-minimis plafond delen. Een zelfstandige melkveehouder die lid is van een melkcoöperatie heeft dus geen eigen de-minimis plafond, maar deelt het de-minimis plafond met alle leden van de coöperatie. Als de overheid dus een goed register wil bijhouden, moet diezelfde overheid telkens het gedeelde eigendom en alle prijsafspraken in de markt in de gaten houden en verwerken in het register. Dat is simpelweg een onmogelijke opgave. Of met andere woorden: een nationaal register is bij voorbaat zo lek als een mandje.

Een belangrijke ontwikkeling in staatssteun land is de trend naar revolverend financieren. Kijk op <https://www.lysiasgroup.com/revolverende-instrumenten-leveren-meer-impact/> voor meer informatie en download daar onze Lysias whitepaper. De Europese Commissie en de Europese Investeringsbank (EIB) hebben een platform in de lucht gezet om het gebruik van nieuwe financiële instrumenten aan te jagen, FI-Compass. Dit platform heeft onlangs een uitvoerige staatssteun enquête gehouden in heel Europa over de concrete toepassing van het staatssteunrecht bij financiële instrumenten. Opvallende uitslag is dat bij 43% van de staatssteun lidstaten kiezen voor de-minimis, in 29% van de staatssteun kiest men voor de AGVV en 7% wordt nog genotificeerd. Voor de resterende 21% kiest men voor marktconforme instrumenten (lees: geen staatssteun). Bij marktconforme instrumenten kan je je wel afvragen wat nou echt de toegevoegde waarde van zo'n instrument is. De trend is echter overduidelijk: overheden kiezen eerst voor een de-minimis oplossing, dan voor de AGVV of marktconform. Notificatie is logischerwijze het te vermijden pad (want langdurig en een hoop gedoe). Deze aanpak herkennen we ook in de Nederlandse beleidspraktijk, met name bij gemeenten en provincies. Maar gezien de risico's met de-minimis en de praktische onmogelijkheid om centraal een rechtmatig register bij te houden lijkt dit geen verstandige weg. Ons algemene advies is altijd: gebruik de AGVV waar mogelijk, dat is een stuk rechtmatiger en robuuster voor de steunverstrekker en de steunontvanger.

Tot slot belangrijk nieuws over het snijvlak Europees geld en staatssteun. Europees geld is geen staatsgeld, Europese subsidies of financiële instrumenten bevatten in beginsel dus geen staatssteun. De structuurfondsen (zoals EFRO en ESF) worden echter aangevuld met nationaal geld en op

nationaal, landsdelig of stad niveau wordt er over projecten besloten. Daarom vallen alle middelen uit de structuurfondsen op dit moment wél onder het staatssteunrecht. De Europese Commissie is van plan om in 2019 een significant financieel offensief te starten onder de naam Invest EU (opvolger van het EFSI-programma). Een paar dagen geleden heeft de Raad van Ministers een verordening aangenomen die het mogelijk gaat maken dat de Commissie de staatssteunregels kan versoepelen. Het wordt dan vanaf 2021 mogelijk om onder voorwaarden steun te verlenen zonder voorafgaande goedkeuring van de Commissie (lees: geen staatssteun). Op deze manier wil men bijvoorbeeld het gehele Interreg-programma buiten het staatssteunrecht plaatsen, evenals EFRO-projecten die een zogeheten “Seal of Excellence” hebben gekregen. Zie het als een soort Duyvis-pinda stempel OKAY vanuit het Europese Horizon Programma. Of nog korter door de bocht geformuleerd: als een project of regeling goed is voor innovatie- of klimaatdoelen, zet er een EU-seal op en je bent vrij van staatssteun. Hoe dit precies gaat uitpakken is nog onduidelijk, maar wie weet is dit wel een voorbode van een drastische inperking van het staatssteunrecht.

Meer informatie: Melvin Könings, 06 4262 7976, melvinkoenings@lysiasgroup.com